

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An Ecclesiastici iudices laicos iudicare possint, & in quibus causis. punct.

13

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

fit violentia, quod tamen in presenti non contingit: non enim iudices seculares sciunt Prælatum violentiam facere subditi litiganti negando appellationem, vel terminos probatorios, quos postulat, & alia huiusmodi, quousque processum examinant, & acta cognoscunt. Ergo prius usurpant cognitionem cause spiritualis, quam illis de violentia constet. Ergo non titulo defensionis procedere possunt. Item qui titulo defensionis procedit facto ipso violentiam repellit, non iudiciali strepitu, & veritatis indagazione, quia defensio non est iurisdictionis actus in subditum, sed exequutio iuris à natura concessi cuiuslibet homini, ut alterum defendat. At iudices seculares causas ad se aduocando, & processum examinando, non facto sed iudiciali strepitu, & iurisdictione exercita violentiam repellunt, si aliqua inest. Ergo illis non licet hoc modo Clericum defendere. Item Ecclesiasticis iudicibus non est concessum laicum querelantem de suo iudice ad iudicium vocare, ibique examinare processum, & inuitiam, si forte appareat, emendare, quia, nemini datum est alienam iurisdictionem usurpare, & in alienis causis se immiscere. Ergo secularibus iudicibus hoc datum esse non potest. Minorem enim potestatem habent iudices seculares ad corrigendos defectus iudicium Ecclesiasticorum, quam è contra; imò potius iudex Ecclesiasticus potestatem videtur habere corrigendi delicta suorum subditorum ex *cap. ex tenore de foro compet. cap. Natus de iudicis*. At iudex secularis in Ecclesiasticum potestatem non habet. Sic ergo certum ex titulo defensionis non posse Regem, & magistratum hanc causam cognitionem usurpare. Restat ergo, vt solo priuilegio titulo id fieri possit, quod an sit, & an per bullam cœnæ sit sufficienter reuocatum aliis decidendum committit.

PUNCTVM XII.

An Ecclesiastici iudices laicos iudicare possint,
& in quibus causis.

- 1 Multiplex est causa spiritualis.
- 2 In causis omnino spiritualibus Ecclesiastici sunt iudices laicorum.
- 3 Committentes crimen hæresis, & simonia Ecclesiastico iudici subduntur.
- 4 Causa matrimonialis coram Ecclesiastico iudice tantum decidenda est.
- 5 Causæ temporales, & spirituales à iudice Ecclesiastico, & seculari decideri possunt.
- 6 Causæ temporales, & profanas possunt à iudice Ecclesiastico tractari, si aliqua qualitate religionis afficiantur.

Huiusque egimus de immunitate Ecclesiasticorum à foro seculari, ex qua immunitate satis colligitur, quanta debent reuerentia Ecclesiasticæ personæ coli, & obsequari. Vt autem hæc reuerentia augetur, videndum est, an possint laicos, siue in causis civilibus, siue in criminalibus ad suum tribunal vocare, & quando hoc possint.

Pro cuius decisione præmittendum est alias esse causas ita spirituales, vt nequaquam in laicos cadere possint, quales sunt ordinum collatio, beneficiorum electio, gubernatio, possessio, sacramentorum administratio, & similia. Et de his non est dubium ad Ecclesiasticum priuatiuè quoad seculares pertinere. Aliæ sunt causæ spirituales, quæ licet in laicum cadant, earum cognitio non ad laicum pertinet. Hæ sunt hæresis, simonia, excommunicatio, interdictum seclorum, ieiuniorumque transgressio, & similia: quia hæ causæ ortum habent ex aliquo, quod solum ad Ecclesiam pertinet, nempe fidei sacramentum, ieiunij, & festi præceptum. Aliæ verò causæ ita sunt spirituales, vt simul etiam temporales dici possint, & ita sunt Ecclesiasticæ, vt simul etiam seculares nuncupentur. Hæ sunt quæ ortum habent, tum ex fundamento Ecclesiastico, tum ex fundamento ciuili, & naturali, v.g. furtum in Ecclesia, percussio Clerici, fornicatio cum consanguinea, &c. Hæc enim omnia contra legem ciuilem, & naturalem sunt, qua parte sunt contra iustitiam, vel temperantiam, & simul etiam contra legem Ecclesiasticam, qua parte sunt incestus, vel sacrilegium.

2 Dicendum ergo est in causis omnino spiritualibus, quæ ex solo spirituali, & Ecclesiastico fundamento ortum habent, Ecclesiasticos esse iudices laicorum priuatiuè quoad seculares, *cap. tuam de ordine cognit. cap. causam qua. Qui filij sunt legitimi, cap. decernimus. cap. quanto de iudicis*, & tradunt omnes.

3 Ex his infertur committentes crimen hæresis, simonia, & quod horum suspicionem causat ab Ecclesiastico iudice esse iudicandos, quia hæc crimina solum rei Ecclesiasticæ, scilicet fidei, & religioni aduersantur: sic aliis relatis tradit *Farin. q. 8. præf. n. 127.* vbi concludit, contrahentem binas nuptias, si de hæresi suspectus sit (vt verè est suspectus) coram iudice Ecclesiastico & non seculari conueniendum esse; & ita prædicat.

4 Secundò infero causas matrimoniales coram iudice Ecclesiastico tantum decidendas esse *c. mulierum 35. q. 6. c. accedentibus, de excessibus Prælat. c. ma. de procur. & aliis*, quia sunt res

omnino spirituales. Vnde si lis suborta sit, an matrimonium fuerit validum, an legitime contractum, an coniuges separandi sint ob fornicationem, adulterium, leuitiam, lepram, &c. causa agnanda est coram iudice Ecclesiastico tantum; quia est causa spiritualis ex sola Ecclesia ortum habens; & probat text. in *cap. tuam de procurator*. Quod non solum verum habet, quando directè de hac causa matrimoniali agitur, sed etiam quando incidenter occurrit quæstio, ex *c. tuam de Ord. cognit. c. labor, & ibi Doctores. Qui filij sunt legitimi. cap. si iudex laicus de sent. excommunicat. in 6.* Quapropter si agitur lis de hæreditaria successione coram iudice seculari, & suboritur dubium, an verum matrimonium contraxerit, vel an matrimonium ex quo natus sit, verum fuerit, quæstio illa ad iudicem Ecclesiasticum remittenda est, & ab eo integrè decidenda; ex dicto textu in *c. tuam de Ord. cognit.* Et ratio est clara; quia tunc de omnino spirituali tractatur: *Con. in epist. de sponsalib. c. 3. §. 3. n. 4. Farinac. q. 8. num. 144.* Secus vero est, si non incidat quæstio iuris, sed facti, v.g. an natus fueris ex illo matrimonio; quia hoc quid temporale est. *Couar. in epist. de sponsalib. c. 8. §. 12. n. 3. Arnold. Albertin. tract. de agnoscent. assert. cas. hol. & hæres. q. 25. n. 51. Farin. q. 8. n. 150.* Limitat autem Albert. *d. q. 25. n. 51.* doctrinam, vt procedat, cum causa matrimonialis inter coniuges agitur. Secus vero si inter vnum coniugem, & eius filium vel inter filium, & extraneum agitur, cui limitatio Farinac. *n. 150.* videtur conferre; cõ quod causa agitata inter alios, quam inter coniuges matrimonij non lædit. At mihi hæc limitatio non probatur. Nam estio causæ matrimoniali non præiudicat, præiudicat tamen iudicio illius, quod debet esse Ecclesiasticum, vt pote de re Ecclesiastica & omnino spirituali: & ita sentit iudex Couar. *d. cap. 3. §. 1. n. 4.*

5 Dico secundo. Causæ, quæ simul temporales, & spirituales sunt, quæque mixti fori vocantur, tam à iudice Ecclesiastico, quam seculari decideri possunt; ab illo inquam sunt decidende, qui in causæ cognitione præuenit: sic omnes. Ex quo fit crimen blasphemæ, sodomie, incestus, adulterij, stupri, concubinarum, sacrilegij, fortillegij, à iudice Ecclesiastico, tamen à laico fuerit commissum, iudicari potest, modo præueniat; tradit *Farin. sigillatim. q. 8. an. 128. Bobad. polit. lib. 2. c. 17. sine per eorum.* Quia hæc crimina & iure canonico, & naturali, & ciuili prohibentur.

6 Dico tertio. Causæ temporales, & profanæ laicorum tunc à iudice Ecclesiastico tractari possunt, quando qualitate aliqua religionis afficiuntur, vt contingit in contractibus iuratis, ratione enim iuramenti efficiuntur Ecclesiastici fori, quæ solum erant secularis, *cap. licet mulieres, de iureiurando in 6. & ibi de foro compet. eod. lib. 6.* & vtrouique glossa & Doctores. Hæc tamen obligatio iuramenti, cum sit personalis non transit ad hæredes, tamen contractus ad hæredes transeat. Vnde hæres laicus conueniri non potest coram Ecclesiastico, vt contractum iuratum antecessoris impleat, nisi in duplici casu. Primo cum impiorum officium iudicis Ecclesiastici, vt hæres exoneret animam defuncti exequendo illius obligationes: iuxta text. in *c. si de Sepult.* Secundo cum iudicium ceptum est coram Ecclesiastico contra iuramentum: tunc enim hæres tenetur iudicio capto stare, & ibi liem perficere: sic aliis relatis docet *Farinac. quæst. 8. n. 141. Bobadilla lib. 2. polit. cap. 17. n. 52.*

PUNCTVM XIV.

Qua ratione res Ecclesiasticæ immunitate
locationis gaudeant.

- 1 Ad longum tempus res Ecclesie locari non possunt.
- 2 Ultra triennium res Ecclesie locari non possunt; attenda Extraneus. Ambitiosa.
- 3 Quod procedit, etiam si loces ad sex annos, adiciã clausula, vt tot sint locationes, quot sunt triennia.
- 4 Si ante triennium finitum renoues locationem, sub distinctione respondetur.
- 5 Triennium non temporis, sed fructuum computandum est.
- 6 Facta locatione ultra triennium manet firma pro triennio, & nulla, qua parte excedit, ex probabilis sententia.
- 7 Probabilis est inualidam esse ex toto.
- 8 Fit satis rationibus prioris sententia.
- 9 Mandatum ad locandum potest extendi ultra triennium.
- 10 Prælatus potest sua constitutione triennium concessum limitare.
- 11 Hæc prohibitio locationis extenditur ad bona immobilia, & mobilia pretiosa Ecclesiarum, monasteriorum.
- 12 Fructus, & prouentus beneficiati, quorumque ipse habet dominium, pro libito alienare potest, tamen si alij contra sentiant.
- 13 Magna est differentia inter bona hæc, & bona Ecclesie sita.

Sciendum est res Ecclesie ad longum tempus locari non posse: habetur expressè *stem. 1. de rebus Eccles. non alienand. & cap. nulli eodem tit.* quia hæc dicitur in locatio, reputatur alienatio, quæ in rebus Ecclesie omnino est prohibita, cõ quod